

τὸ μυαλὸ τὸ βόλι· καὶ τὸν ἀφίνει ἔς τὸν τόπο χω-
ρίς νὰ κἀνῃ κίχ· δὲν πρόφθασε οὔτε ἴπισω νὰ
πέση κ' ἔμειν' ἐκεῖ, σκυμμένος ἔς τὸ παράθυρο,
κυττάζοντας μὲ ἄματα ἀνοικτὰ καὶ πεθαμένα
τί γίνεται ὄζω ἔς τὸ δρόμο.

Ἀπὸ τότε ἄρχισε νὰ τρέμῃ ἡ καρδιά μου γιὰ
τὸν Σαλῆ· ὦρα μὲ τὴν ὦρα, θὰ τὸν καρφώσῃ κι'
αὐτὸν σὲ κανένα παράθυρο ὁ Σαραγιώτης, ἔλεγα
μέσα μου, πρέπει νὰ τὸν φευγατίσω ἀπὸ τὸ χάνι·
μὰ πῶς; ἡ βάρδια φύλαγε ὁλοένα ἔς τὴν πόρτα.

Μιά βραδυά, ποῦ τριγυροῦσα ἐκεῖ κοντὰ, μονο-
μιᾶς μοῦ ἦρθε ἓνα πρᾶγμα ἔς τὸ νοῦ μου· πῶς τὸ
χάνι αὐτό, ὅταν τὸ βαστοῦσε ὁ Μελιγκότσης, ὁ
πεθερός μου, τριάντα χρόνια κ' ἐδῶ, εἶχ' ἓνα πορ-
τάκι ἀπ' τ' ἀχούρι τοῦ πλαϊνοῦ σπιτιοῦ του
γιὰ νὰ μπαινοβγαίνει εὐκόλα· χρόνια τώρα ἦταν
καρφωμένο καὶ κανεὶς δὲν τὸ θυμοῦντανε· τὸ
σπίτι τοῦ Μελιγκότση, τὸ ξέρετε, εἶνε σὰν ἰδικό μου
ξεκαρφόρω ἦσυχά τὸ πορτάκι· καὶ τὰ μεσάνυ-
χτα σιγά, σιγά, σὰν κλέφτης, κρατῶντας τὴν
ἀνασασί μου, μπαίνω ἔς τὸ χάνι, ἀναβαίνω ἄνω.

— Σαλῆ, Σαλῆ!

Σκουντῶ τὸν Σαλῆ, τινάχθηκε ἄνω τρομαγ-
μένος γιὰτὶ μὲ τὸ χάρο κοιμῶντανε ὁ καυμένος
καὶ μὲ τὸ χάρο ἔζυποῦσε.

— Σαλῆ, εἴμ' ἐγώ, ἔλα νὰ φύγωμε.

— Νὰ πάρωμε καὶ τὸν σύντροφό μου.

Μὰ κ'εἶνος ἦταν ἀνάσκελα ἔξαπλωμένος, καὶ
μ' ἀνοικτὰ ἄματα κι' ἀνοικτὸ στόμα ἐπαράδινε
ψυχὴ· γιὰτὶ ἡ πληγὴ του δίχως γιὰτρό καὶ γιὰ-
τρικὰ φαρμάκωσε τὸ αἷμά του.

— Ἐλα, Σαλῆ, γιὰτὶ ἂν μᾶς πιάσουν, χαθῆ-
καμε κ' οἱ δύο μας.

Σιγά, σιγά καταβαίνομε, τὸν βγάζω ἀπ' τὸ
πορτάκι· τὸν δίνω μὲ γούνα μου καὶ τυλίγεται
καὶ ἴσια ἔς τὰς Σέρβαις· τὸ καίκι μᾶς ἀπάντεχε
φορτωμένο· πρὶν χαράξῃ σαλπάρουμε.

Ἄχ! τί λύσσα ἦταν τοῦ Σαραγιώτη τὸ πρῶν
ὄντας εἶδε πῶς τοῦ ξέφυγαν ἀπὸ τὸ χέρι καὶ οἱ δύο
οἱ Τοῦρκοι· ὁ ἓνας πεθαμένος καὶ ὁ ἄλλος φευ-
γάτος· κρῖμα ἔς τὰ βόλια τοῦ σισανέ του ποῦ
τὸν εἶχε γεμίσει μὲ ὄροκ νὰ τοὺς σκοτώσῃ! Ἄν
μ' εὔρισκε κ'εἴνη τὴν ἡμέρα, μοῦπαν, δίχως ἄλλο
θὰ μὲ σκότωνε.

Μὰ ἐγὼ ἤμουν μακρὰ, ἔς τὴν Πόλι. ὄντας

φθάσαμε ἔς τὸ Φαναράκι, κι' εἶδε καὶ ἄλλους
Τοῦρκους ὁ Σαλῆς καὶ πίστεψε πειὰ καλὰ πῶς
ἐγλύτωσε, τότε νὰ βλέπατε φιλιὰ καὶ κλάμματα·
μὲ πῆγε ἔς τὴ μάνα του, τὴ γρηὰ χανοῦμισσα,
κι' αὐτὴ μοῦδωκε εὐχαίς, εὐχαίς! ἀπὸ τότε εἶμα-
σθε σὰν ἀδέλφια.

Τί νὰ σᾶς πῶ, βρὲ παιδιὰ, ξέρω πῶς
Χριστιανὸς καὶ Τοῦρκος δὲν ἔμπορουν νὰ ἀγαπη-
θοῦν ἔς τὰληθινὰ· τοὺς χωρίζουν τὸ αἷμα ποῦ
ἔχουσε ὁ ἓνας καὶ τὰ δάκρυα ποῦ ἔχουσε ὁ ἄλλος
τετρακόσια χρόνια· μὰ ἐμεῖς ὅπου ὁ ἓνας χρω-
σταεῖ ἔς τὸν ἄλλον τὴ ζωὴ του, ἀγαπιώμασθε σὰν
νὰ μὴ μᾶς χωρίζῃ καμμιά πίστι· κι' ὅταν βλέπω
τὸ Σαλῆ, καὶ τὴ μάνα του τὴ χανοῦμισσα ν' ἀγα-
ποῦν ἔτσι τοὺς χριστιανούς, μοῦ ἔρχονται ἔς τὸν νοῦ
μου τὰ λόγια τοῦ πατέρα μου, Θεὸς συγχωρέ-
τονε, πῶς μέσα ἔς τὴν Πόλι ἀπὸ τότε ποῦ τὴν
ἐπῆρε ὁ Μωχαμέτης, πολλοὶ γιὰ νὰ γλυτώσουν
τὸ σφάξιμο τούρκεψαν· καὶ φαίνονται Τοῦρκοι,
καὶ φοροῦν σαρίκι, καὶ πηγαίνουν ἔς τὸ τζαμί, καὶ
κάνουν τὸ ναμάζι των, μὰ κρυφά, εἶνε χριστιανοί,
καὶ μὲς ἔς τὸ σπίτι των, βαθειὰ, βαθειὰ, κάτω
ἀπὸ σαράντα σκαλιὰ ἔχουν τὸ ἐκκλησάκι των
μὲ τὰς εἰκόνες καὶ τὸ κανδηλὶ του. Ἄπ' αὐτοὺς
θᾶνε κι' ὁ Σαλῆς.

Περὶ τὸ λυκαυγές, ἐν ᾧ ὁ φανὸς διέχεε τὰς
τελευταίας τρεμουσας ἀκτίνάς του, καὶ εἰς τὸ
βαθῆως ὑπνώττον ἐξῶ Φαναράκι ὁ ἱμάτης ἀπὸ
τοῦ μιναρὲ ἔμελλε λιγέως καὶ μελαγχολικῶς τὸ
ἑωθινὸν ἐξάν, γαλακτώδης δὲ ὁμίχλη ἠωρεῖτο
ὑπὲρ τὰ φρίσσοντα τοῦ πόντου κύματα, οἱ ναῦται
ἠγέρθησαν ἀπὸ τὰς καπότας των μεθ' ὧν εἶχον
κατακλιθῆ ἐπὶ τοῦ καταστρώματος, ὁ δὲ πλοίαρ-
χος ἀνελθὼν ἀπὸ τὴν κάμαραν παρετήρει ἑτα-
στικῶς τὸν ὄριζοντα· ὁ ναυτόπαις ἀνήλθε καὶ
ἔλυσε τὰ ἱστία, οἱ ναῦται ἀνείλκυσαν τὴν ἄγκυ-
ραν, καὶ ὁ καπετὰν Διαμαντῆς τὸν οἶακα τοῦ
πηδαλίου στρέψας διηύθυνε τὴν πῶραν τοῦ
πλοίου πρὸς τὸ στόμιον τῆς Μαύρης θαλάσσης,
ἀφ' οὗ κατέβη εἰς τὸ εἰκονοστάσιον καὶ εἶδεν
ὅτι ἡ κανδύλα εἶχεν ἔλαιον, καὶ ἔκαμε τὸν σταυ-
ρόν του πρὸ τοῦ εἰκονίσματος τοῦ Ἁγίου Νικο-
λάου.

ΔΡ. Π. ΚΟΥΡΤΙΔΗΣ

Ο ΦΙΛΑΡΓΥΡΟΣ

Πρᾶγμ' ἀπίστευτον, ἀλλ' ὁμως, ὦ Ἐστία, πίστευσέ μου·
ψεύματα ποτὲ δὲν εἶπα, οὔδε θὰ εἰπῶ ποτὲ μου.
Τὸν ἐγνώρισα, τὸν εἶδα, συνεζήτησα μαζί του,
μάρτυρες οἱ δύο ἔτι ἐπιζῶντες ἀδελφοὶ του.

Εἶχεν ἄλλοτε γυναῖκα καὶ υἱὸν καὶ θυγατέρα,
τὰς ἐπῆρε καὶ τὰς δύο — πρὸς χαρὰν του — ἡ χολέρα,
κ' ἔμεινε μὲ τὸν υἱὸν του κ' ἔτρωγον τὸν πλεῖστον χρόνον
λάχανα ὡμὰ ὀλίγα μὲ ὀλίγον ἄλας μόνον.

Προσκληθεὶς ποτε εἰς γεῦμα βουλευτοῦ ὑποψηφίου,
εὔρε τρόπον καὶ ἐπῆρε ἐν τεμαχίον τυρίου,
καὶ το ἔχωσεν ἐντέχνως εἰς τὸν κόλπον του τὸν κρύον,
καὶ δὲν εἶδεν ὅτι πάντες ἔδωκεν καὶ ἐμειδίω.

Ὅτε εἰς τὴν ῥυπαρὰν του ἐπανῆλθε κατοικίαν
θλιβὼν μὲ τὰς δύο χεῖρας τὴν πολυτιμὸν του λείαν,
ἄγρυπνος τὴν νύκτα ὄλην καθιστὸς ἔς τὸν κρᾶββατὸν του
συνεζήτηε τί νὰ κάμῃ τὸ ἀστεῖον λάφυρόν του.

Τέλος, τοῦ ζητήματός του δὲν εὐρήκε λύσιν ἄλλην, παρὰ μόνον νὰ ἐγκλείσῃ τὸ τυρίον εἰς φιάλην, καὶ νὰ ἔχῃ ὅταν θέλῃ τῆς τροφῆς του ποιικιλίαν, τὸν ξηρόν του ἄρτον τρῖθων ἔς τῆς φιάλης τὴν κοιλίαν. Περιττὸν νὰ εἴπω ὅτι ἡ φιάλη ἄσφραγισμένη εἰς τὸ βάθος συρταρίου ἦτο πάντα κλειδωμένη. Ἐτυχε μίαν ἡμέραν ὁ πεκτῆρ ν' ἀργοπορήσῃ ἐν ᾧ ἤδη μεσημβρία εἶχε πρὸ πολλοῦ κτυπήσῃ ὅτε αἶφνης νά! ἐμβαίνει καὶ εὐρίσκει τὸν υἱὸν του ἔμπροσθεν τοῦ συρταρίου... φαντασθῆτε τὸν θυμὸν του. « Ἐ! ἀνόητε, τί κάμνεις, τί μου κάμνεις αὐτοῦ πέρα! — Πέρασε τὸ μεσημέρι καὶ ἐπείνασθ, πατέρα! ὅμως ἐπειδὴ εὐρήκα τὸ συρτῆρι κλειδωμένον καὶ δὲν εἴξερα ποῦ ἔχεις τὸ κλειδάκι φυλαγμένον,

δὲν εἰμπόρεσα νὰ τρῖψω τὸ ψωμί μου ἔς τὴν φιάλην διὰ τοῦτο, ὡς με βλέπετε, με ἐγκράτειαν μεγάλην νὰ το τρῖψω ἔς τὸ συρτῆρι περιοριζομαι, πατέρα. — Καὶ χωρὶς τυρὶ νὰ μείνης δὲν ἠμπόρεσες μιὰ ἡμέρα; Λαίμαργε! δὲν ἔξερες σου τὸ πολὺ τυρὶ μᾶς βλέπεις, ὅτι φλόγα ὀλεθρίαν εἰς τὰ σπλάγγνα μας ἀνάπτει; ἢ μὴ θέλεις νέος νέος ἔξαφνα νὰ μου ἴπεθνης καὶ νὰ με κατεθοδεύσης καὶ νὰ με καταπικράνης; Κ' ἔπειτα τὸν ἑαυτὸν σου ἂν δὲν μάθης νὰ ὀρίζης, χρήματα ποτὲ νὰ κάμης ἔ, ἀνόητε ἐλπίζεις; » Καὶ διὰ νὰ συνηθίσῃ τὸν μονάκριβον υἱὸν του νὰ μισῇ τὴν λαιμαργίαν καὶ κρατῇ τὸν ἑαυτὸν του, ἐφορᾷ τὸν ῥίπτει κάτω καὶ μ' ἀκράτητον μανίαν τὸν λακτίζει, τὸν λακτίζει, τὸν λακτίζει ἔς τὴν κοιλίαν.

Π. Ι. ΦΕΡΜΗΟΣ

ΠΟΙΗΣΙΣ ΚΑΙ ΠΡΑΓΜΑΤΙΚΟΤΗΣ

Πολλοὶ νομίζουσιν ὅτι ἡ πεζότης τῶν νεωτέρων χρόνων, χρόνων παρατηρήσεως καὶ ἐρεῦνης τῶν φαινομένων τῆς φύσεως, θέλει ἐπιδράσῃ ἐπὶ βλάβῃ τῆς ποιήσεως καὶ τῆς τέχνης. Οἱ ποιηταὶ δὲ καὶ οἱ καλλιτέχναι, οἵτινες συνήθως μόνον εἰς τὸ κάλλος τῆς φύσεως προσέχουσι τὸν νοῦν, δὲν βλέπουσιν ἴσως εὐχαρίστως τὰ ἐξαγόμενα τῶν φυσικῶν κυρίως ἐπιστημῶν, αἵτινες ἐξέθρόνισαν τοὺς θεοὺς ἀπὸ τῶν ἑδρῶν αὐτῶν, ἐδίωξαν τὰς νύμφας ἀπὸ τῶν δασῶν, ἀφῆρσαν διὰ τῆς μεταβολῆς τοῦ βίου πᾶν τὸ ποιητικὸν καὶ ιδεωδες, καὶ ἐστέρησαν καὶ αὐτὸν τὸν κεραυνὸν τοῦ ποιητικοῦ αὐτοῦ μεγαλείου, ἀρπάσασαι αὐτὸν ἀπὸ τῶν χειρῶν τοῦ Διός.

Αἱ σκέψεις αὗται περὶ τῶν φυσικῶν ἐπιστημῶν εἶνε ἄδικοι, διότι εἰς τὴν ἀντίληψιν καλλογῆς φυσικῆς ἢ εἰς τὴν καλλιτεχνικὴν ἔμπνευσιν οὐδόλως δύναται νὰ ἔχῃ ἐπίδρασιν ἡ ἐπιστημονικὴ ἐξερευνησις, καὶ ἡ γῶσις ὄλων τῶν αἰτίων καὶ τῶν λεπτομερειῶν, τῶν συντρεχουσῶν εἰς δημιουργίαν τοῦ κάλλους. Ὅλιγα παραδείγματα θέλουσιν ἀρκέσει ὅπως καταδειχθῇ ὅτι ὁ τε καλλιτέχνης καὶ ὁ ποιητῆς καὶ ὁ φυσιοδίφης, σπουδάζοντες τὴν φύσιν ἀπὸ διαφόρου ἀπόψεως ἕκαστος, οὐδόλως συναντῶνται ἐν τῇ πορείᾳ των καὶ ὅτι οὐδόλως δύναται νὰ ἐπιδράσῃ ἐπιβλαβῶς ὁ εἰς ἐπὶ τὸν ἕτερον.

Τὶ ὠραιότερον ἑαρινῆς ἡμέρας ἐν τῇ ἐξοχῇ καὶ τοῖς ἀγροῖς; « Ἀπανταχοῦ ἐν τῇ θαλάσῃ καὶ ἐν τῇ ἀτμοσφαιρᾷ » λέγει ὁ ποιητῆς « ἀκούεται βόμβος τις· αἱ πρῶται ψυχαὶ ἅμα ἐξεληθούσαι τοῦ βομβουκίου λικνίζονται ἐπὶ τῶν πρώτων ῥόδων. Τὸ πᾶν εἶνε νέον ἐν τῇ φύσει, αἱ πόαι, τὰ βρύα, τὰ φύλλα, αἱ ὄσμαι, αἱ ἀκτῖνες. Νομίζει τις ὅτι ὁ ἥλιος δὲν ἔχει λειτουργήσῃ μέχρι τοῦδε. Οἱ χάλικες τῶν ὄδων ἔχουσιν ἀποπλυθῆ πρὸ ὀλίγου. Τὸ βαθύ ἔξισμα τῶν δένδρων ψάλλεται ὑπὸ πτηνῶν πρὸ ὀλίγου ἐκκολαφθέντων ἴσως δὲ τὰ κελύφη τῶν ὠαρίων θραυσθέντα διὰ τοῦ μι-

κροῦ των βράμους εὐρίσκονται ἔτι ἐν τῇ νεοττιᾷ. Αἱ πρῶται ἀπόπειραι τῆς πτήσεώς των γίνονται ἐπὶ τῶν ὑποτρεμόντων κλάδων. Ψάλλουσι τὸ πρῶτον ἄσμοα, καὶ ἵπτανται τὴν πρώτην αὐτῶν πτήσιν. Τὰ ἄγρια καὶ ἡμερα δένδρα, τὰ ἑαρινὰ ἀνθύλλια, ὁ κρόκκος καὶ ὁ ἄκανθος σχηματίζουσι ποικίλον τάπητα διὰ μέσου τῆς πυκνῆς γλόφης. Αἱ σεισοπυγίδες καὶ ἄκανθίδες, αἱ κτίζουσαι τῶς λαμπρᾶς νεοττιᾶς, λούονται ἐντὸς βυακίων. Δι' ἀπασῶν τῶν ὀπῶν, ἅς καταλείπει τὸ πράσινον γρῶμα, διαυγάζει τὸ κυανῶν τοῦ οὐρανοῦ. Νέφη τινὰ μαλθακὰ διώκονται καὶ διώκουσι αἰθερίους νύμφας. Νομίζει τις ὅτι ἀκούει νὰ διέρχηται πρὸ αὐτοῦ ἀλληλοδιαδόχως τὸ πλατάγημα φιλημάτων ἐναλλασσομένων ὑπὸ ἀοράτων χειλέων. Δὲν ὑπάρχει παλαιὸς τοίχος, ὅστις νὰ μὴ εἶνε κεκοσμημένος ὡς νυμφαγωγὸς διὰ δεσμιδῶν ἐκ λευκοῖων. Ἄπαντα τὰ φυτὰ, τὰ δένδρα καὶ οἱ θάμνοι εὐρίσκονται ἐν πλήρει ἀνθήσει. Τὸ ἔαρ χύνει τὸν χρυσὸν αὐτοῦ καὶ τὸν ἄργυρον εἰς τὸν ἀπειρομεγέθη καὶ ἐκ τρυφερῶν κλάδων πεπλεγμένον κάλαθον... ἀπανταχοῦ ἀκούει τις διὰ τῆς ἀτμοσφαιρᾶς τὸ « καλῶς ὤρισας » προσφωνούμενον. Τὸ φιλόξενον θέρος ἀνοίγει τὴν θύραν αὐτοῦ εἰς τὰ μακρόθεν ἐρχόμενα πτηνά... Τὸ ὠραῖον καὶ τὸ λαμπρὸν γειτνιαζουσι· τὸ μεγαλοπρεπὲς συμπληροῦται διὰ τοῦ χαρίεντος. Τὸ μέγα δὲν ἀποδιώκει τὸ μικρόν. Οὐδέμια φωνὴ τῆς γενικῆς συναυλίας ἀπόλλυται. Ἐκεῖ εὐρίσκονται ἐν μέσῳ τοῦ εὐρέος ὠραίου παντός τὰ μικροσκοπικὰ μεγέθη. Διακρίνει τις τὰ πάντα ὡς ἐν διαυγεστάτῳ ὕδατι... « Ἀπανταχοῦ, βλέπει ὁ ποιητῆς τελουμένους ἄρραβῶνας καὶ ἀτελευτήτους γάμους ». Πρὸς συμπλήρωσιν δὲ τῆς εἰκότος « διακρίνει διὰ τῶν λοχμῶν ἐν τοῖς θάμνοις καὶ παιδιὰ γελῶντα... »

« Αἱ ἀπιδᾶι, αἱ κερασεῖαι, αἱ ἀγλαδέαι, αἱ κοκκυμηλέαι, κατακαλύπτουσι τὰς ἀτραπούς διὰ τῶν μεγάλων αὐτῶν λευκῶν ἢ ἐρυθρῶν ἀνθῶν.